

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr., a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petite vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. — O pravništvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Krona sv. Štefana in mi.

Že večkrat omenjeni naš rojak na Magjarskem nam piše sledeči članek:

Inteligencija gospodujočega naroda je nasledak politike. Ako se na tem polji nekoliko ozrem, daje mi statistika najboljšje jasnino, v čevilih rokav je naša vlada. Ogerska ima na kmetih komaj 1½ procent, v mestih pak 3 procenke inteligencije. Da je tako, dolži se avstrijska vlada da je kriva, a jaz iščem krivnje v ustavi, ki si jo je Ogerska sama dajala do leta 1848, v kateri so samo plemenitniki imeli pravice, narod je bil pa brezpraven.

Da je avstrijska ustavoverna stranka brez vsake politike (razen politike dobička), dokazuje slučaj, ker je ona odvisna od poldrugerega procenta inteligencije, ki na Ogerskem kormani. Kakor malo številce ogerskih državnikov gode, tako morajo ustavoverci v vseh političnih vprašanjih plesati, naj bode v delegaciji ali kje drugode. Da, prišlo je tako daleč, da se ne sme v Avstriji brez ogerskega dovoljenja niti enega strela izpustiti.

Ogerske intelligence, kadar se odšteje od nje za razne urade, za gospodarstvenost itd. potrebna svota, je prav zelo premalo za politiko delati; ali zvitost zmaga ustavoverce povsod. Da se sv. Štefana krona vedno naprej poriva, da si je več dežel, ki so pod to krono spadale, v drugih rokav in se valjda ne bodo dale Magjarom osvojiti, to kaže vse zvitost magjarske politike. Ako bi denes poudarjala se tako nekdanja krona Habsburgov: kako upitje bi to po Evropi uzročilo.

Magjari naravnost izrekajo, da morajo Slovane, ki so inteligentnejši, ukazmožnejši in tudi vztrajnejši nego oni, tako dolgo na uzdi imeti, dokler se jih Nemec ne usmili in jih pod svoja krila ne vzame. Štefanova krona jih ima varovati pred Slovani.

To politiko, ki sicer po počasnem pa gotovem potu hodi, podpirajo ustavoverci, ker se tudi njih plani in potje obračajo — na Prusko. Ali so taki potje naši cesarski rodovini in narodom, ki skupnost monarhije žele, na korist, o tem se Magjar

malo briga. Mi hodimo na potu zdaj vladajočih strank propadu nasproti, in ako ne pridejo kmalu avstrijsko-misleči možje na krmilo, imeli bomo kmalu največja zla zapisavati. Pesimizem se velikansko širi od dneva do dneva. Stvari so, kakor da bi kugo v zraku vohali, ne vedoči, katera sapa jo je rodila. Dokaz, da človeško predvidenje nij izumrlo.

Vprašamo: Kaj se godi v imenu Štefanove krone, ki se upotrebljuje za ščit skritih planov. Nij teško temu vprašanju odgovoriti, ako se ima dejanstvene reči jasno pred očmi. Štefanova krona služi za plašč krivice, da se mir in nagodba s Čehi, Slovenci, Poljaki, Rumuni itd. ne sklene, da se Turčija vzdržuje, kjer so naši slovanski bratje na sramoto človečanstva še pod turškim jarmom; ona naj bi Srbe, Črnogorce, Rumune, katerim se je posrečilo svobodno se brez padiša razvijati, nazaj pod turški jarem spravila.

Odtod javkanje zaradi odstavljajanja, zaradi orodja, Midhad-paše, v magjarskih in ustavaških novinah. V imenu Štefanove krone se Hrvati, katerih akcija se je zdaj začela, omehčati morajo, da se Slovani na steno stisnejo. Ker treba za to sredstev, bodo gozdi Vojne Krajine in deficit Magjarov za to dobri, da se plani izvrše. Denarja dobi Ogerska dovolj, ker ima v Nemčiji protektorje, kateri jej pote gladijo.

Jaz dvomim nad državniško modrostjo teh Hrvatov, ki se zdaj v Pešti dogovarjajo in se bodo dogovorili, a ne da bi kaj v stvari spremenili položaj, ki gre na slabljenje in uničevanje Slovanov. Zakaj ne hodi Miletić s Hrvati? —

Situacija za nas Slovence in Jugoslovane je ta, da obdržimo pred očmi moč na Dravi, Savi in adrijskem morju, da se z vsemi močmi gnjilemu sistemu upiramo in proti njemu delamo, da se doma tako uravnamo, da moremo mirno katastrofi v oči pogledati, kadar in ako pride. Da pride, to verovati nas opravičujejo naše razmere in samopašna čestilakomnost naših sosedov.

Ako ves svet veruje, da možje od Vilagoša žele korist dinastije in nas, dovoljujem si jaz dvomiti tembolj, ker dogodjaji drug pot kažejo. Saksonca Beusta so rabili, da je Magjare podučil

kako se „Slovan na steno pritiska.“ Zamorec je svojo dolžnost storil, zamorec je šel, a njegovi poduki so ostali, ki so bili za razpad monarhije potrebni. Dixi et salvavi animam.

Dopisi.

Iz Maribora 31. oktobra [Izv. dop.] (Mestne zadeve.) Naše mesto napreduje na vse strani, na dolgost in na širokost. Posebno močno se širi v najnovejšem času na severno stran, kjer so doslej še najprijetnejši sprehodi med travniki in njivami bili. Krasno ležeča posedstva g. grofa Brandisa je deloma mesto deloma neka družba hišestavcev kupila, deloma tudi osobniki, ki si postavljajo tu pa tam sredi zelenja, pa po strogem načrtu stavbene mestne komisije, najemne hiše, Kako pa bodo o slabem vremenu stanovniki k njim dohajali, to je še uganka; eni menijo da peš, drugi menijo da na brodih.

Posebno imenitno poslopje letos postavljeno je realka, katera stoji na „Tapeinerjevem trgu“ in ima čelo proti vzhajajočemu solncu obrneno. Proračun mestni znaša za to — mestno poslopje — 150.000 gold.; a težko, da se bode s to svoto izhajalo. Ta stan bode mestu čast delal in državo spominal, v kakem stanju so zdaj mestne, deželske, a kakove državne, c. kr. stavbe! Realka je jako ugodna očem videti; kako bode za rabo, to se bode stoprv na leto pokazalo, kadar se bodo šole v njo preselile.

Stavljenje realke, kanaliziranje „grajskega trga“ in tlakanje nekaterih ulic, kakor tudi neke druge namere naložile so našemu mestu potrebnost, denarja na posodo vzeti. „Ker zdaj“, kakor državni poslanec in podžupan mestni „železni“ Reuter (ker z železom kupčuje) v svojem poročilu dokazuje, „že vse na posodo jemlje“, hajd! vzemi tudi Maribor na posodo! Čemu tudi ne bi? Naši mestni očetje tega nauka res tudi niso zamenarili, nego so pred kratkim v odborovej seji enoglasno zaključili, eden milijon goldinarjev pri raznih bankah najeti. „Kredit je bolji nego gotov denar; živio torej kredit!“ A zdaj, ko je to svoto treba najeti, zbal so se nekoliko gg. od-

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Kakor je bila cenzura ostra, vendar nij mogla zatreti razvijajoče se kritike občestvenega stanja. Česar se nij smelo pisati naravnost, pisalo se je tako, da je čitatelj moral brati med vrstami, in umenje tako pisati, je v Rusiji dandenes, ko cenzura še vedno mogočno gospoduje, tako dovršeno, da se more pisati, če ne vse, pa vsaj marsikaj takega, ki bi se tudi v bolj svobodni državi morda ne trpelo. Za to je tujcu, če ne pozna ruske zgodovine in slovstva in socijalnih razmer, nemogoče prav razumeti prost časnik, ako piše o domačih stvarih.

Gotovo je, da brez političnega življenja tudi literarno ne more cveteti, ravno tako se pa tudi ne da tajiti, da se dostikrat prej v literaturi pri-

pravlja pot, po katerem potem krene politično življenje naroda. Za to morda ne bo odveč, ako tu podam malo podobo duševnega gibanja od tū, ko se je začelo, do kmetske reforme.

Ruski narod je moral prenesti skoraj tisočleten zastaj od Vladimira, ki je velel krstiti svoje podložne, do konca 18. stl. ves narod od knjaza ali carja do ubogega kmeta nij stopil korak dalje. V strašni nevednosti so si bili vsi enaki. V veri je carstvovala bizantijska zunajnost brez notrajne toplote. Narava je bila po polukristjanskem, polupoganskem predstavljenju strašna sila, pred katero je trepetal ubogi smrtni, in jo oživljajal z raznimi večjidel hudobnimi duhovi. Reforma Petrova, tako važna v političnem oziru, je še le na konci 18. stoletja jela prinašati svoj sad glede prebujenja vsega naroda. Za Petra se je sicer mnogo tiskalo, pa le tako rekoč šolske knjige, potrebne, da se je mogla ustanoviti neka administracija in razširiti se najbolj potrebna elementarna znanja matematike in fizike. On je sicer spoznaval važnost vede kot vede, in je mislil odkriti akademijo

ved, kar je storila še le naslednica njegova so-pruga Ekaterina I. Tudi moskovsko vsenčilišče, prvo v Rusiji, osnovano 1755. l., izprva nij imelo dosti upliva na rusko življenje. Za Elizavete so jeli posnemati Francoze v zunajnostih in tudi v literaturi, pa to je veljalo le o najviših krogih in je tudi na te imelo le zunajni upliv. Še le za Ekaterine Vel. se je jelo čuti prvo otročje blebetanje občestvene kritike v tedanjih humorističnih časopisih posebno v „Živopiscu“ Novikova. Ker je pa politična satira bila nemogoča, morali so pisatelji omejiti se s kritiko tega napačnega socijalnega stanja, ki je moralo nastati po poluobrazovanosti ali bolje pri polni nevednosti in notrajni surovosti z neko od tujcev posneto gladko zunajnostjo. Tako je Ton Viziur v svojih komedijah „Nedorosl“ in „Brigadir“ bičal tedajno odgojo otrok pri nežnih mamicah in strastnih lenulih sinčkih. Gribojedov v svoji komediji „Góre ot umá“, ki je bila razprostranjena po vsej Rusiji še v rokopisih, slika v dobrih scenah trpečega od ljubeznjivih bližnjih človeka, ki je v nevarnosti, da bi ga ne

borniki, in mestni župan dr. Reiser vabi v posebnem vabilu mestjane, naj na magistratu račijo v posebne pole zapisati, ali jim je ta zaključek po volji ali ne; kdor ne pride, pravi vabilo, ta se prišteje pritrjujočim glasom. Très charmant! Kakor vidite, Napoleonov „suffrage universel“ je našel vernih posnemovalcev za Dravo. Da odborov enoglasni zaključek zvelja, to je nedvojbeno; kajti je naša mestna opozicija tako hrabra, da — figo v žep tišči. Živila ta naša „opozicija a non oppo-nendo!“

Iz Maribora 1. nov. [Izv. dop.] (Na svet domačim društvom.) V 121. št. Vašega lista čitam „poziv“ podpornega odbora slovanskih dijakov v Gradci, v katerem prosi za doneske. Ta poziv se mi tako važen zdi, da ga v najresnejši provdarek slovenskim rodoljubom priporočam. Osoda dijaka v velikem mestu, slovanskega pak posebe je toliko teška, toliko bitka (z malimi izjemami), da terja obilega polajšanja in to čem bržega. Slovanski dijak ne samo da silo trpi — kdo bi vedel vse njegove boje popisati, predno šče do univerze dospé? — nego kar je najopasnejše in najnevarnejše za mladega moža, on je v nevarnosti, svoj značaj zapraviti. Sila je nevarna skušnjava. In v kolikih podobah se ta skušnjava ne približuje v sedanji dobi mlademu Slovanu! Jaz nečem neznačajnosti zagovarjati, nego menim, da neznačajnemu biti nikdar, nikoli in po nikakvem načinu nij dovoljeno, ampak da je stvar prokleta, a zato jo je tem bolj treba kakor kugo z vsemi sredstvi odvrčati. Eno najboljših sredstev je podpiranje nepremožnih dijakov. — Način pak, kako se naj to godi, bil bi po mojem mnenju takole najizdatnejši. Naj se v ta namen denar pobira po „besedah“, osnovanih od čitalnic in drugih društev. Svote posameznikov tekó prepočasi, kadar nij prave prilike, denar po najkomotnejšem poti v ta namen donesti. Mnoge ljudi zavira (pri najboljši volji) lenoba, komotnost; kadar se pak radodarnosti prilike dajejo, tedaj taki ljudje radi svoj delež dodajo. Zato naj bodo tukaj po časopisnem poti slovenska društva naprošena, to zimo zabave v podporo univerzitetnih slovanskih dijakov napravljati. Po tem poti se največ, najlože in najbrže izdatnih doneskov nabere. Vkupna pomoč je najizdatnejša pomoč. Naj se te vrstice v resen provdarek vzemo in v dejanje prevedejo v podporo naše mladine in v pospešenje narodnega življenja!

Iz Ljutomera, 3. nov. (Izv. dop.) (Kakó Nemci nas in naš jezik spoštujejo). Gospa P. iz našega trga peljala je letos svojega sina, ki je tukaj 4. razred dovršil, v Gradec, kjer ga je hotela vpisati v 1. gimnaziji. Pokaže ravnatelju dečkovo spričalo, ki je bilo slovensko, a note v napredku so bile tudi nemške. Ravnatelj pa se začudi nad slovenskim spričalom, rekoč, da nema veljave, ter da trg „Luttenberg“ se še nikoli nij glasil Ljutomer. Dečka nij hotel

torej sprejeti. Mati z otrokom gre zdaj na novi državni gimnazij. A tudi tam ga ravnatelj nij hotel sprejeti — zavoljo slovenskega spričala in mati morala je iti nazaj v Ljutomer, kjer jej je okrajni šolski svet v nenazočnosti šolskega vodje dal nemško spričalo. Gospa P., ki je v zadevi veljavnosti slovenskega jezika nevedna, jezila se je jako nad tem ter mislila, da so ravnatelji graški prav imeli, in da jej je krivico učinilo naše šolsko vodstvo. Mi pa prašamo graške učene ravnatelje: Po kateri postavi ste terjali nemško spričalo od dečka? Ali ne poznajo ministerske določbe, po kateri se od učencev terja samo prejemni izpit (Aufnahmsprüfung), a nikakoršno spričalo? To nij mar nobenemu ravnatelju, kakošen napredek je imel učenec v ljudski šoli, samo da učenec napravi prejemno skušnjo, pa je zrel za srednje šole. Terjanje spričala je toraj nepostavno, proti odločnemu ukazu ministerstva. — In če ste spričalo tirjali, je li nij dobro tudi slovensko? Nemajo li vsi jeziki v Avstriji enakih pravic? Jeli ne poznate §. 19. osnovne državne postave. Zakaj ste napravili gospej P. nepotrebnih stroškov? In zakaj ste s tem škodovali tukajšnji šoli, nad katero je bila omenjena gospa nezadovoljna? Opravičite se gospodje ravnatelji graških gimnazij!!

Iz Šneperka 29. okt. [Izv. dop.] Prinesel nam je vaš list od 19. oktobra dopis o naši gozdarski šoli, v katerem g. dopisnik graja ravnateljstvo naše šole zaradi dovoljenja predolgih velikih počitnic in zaradi spuščanja gozdarskih dijakov na počitnice ob praznicah. V vsem tem ima g. dopisnik prav, samo kar se tiče podaljšanja letošnjih velikih praznikov, naj mi bode dovoljeno popraviti, da je bila šola naša zadnje dni meseca oktobra brez vodje, ker g. Lasky je od ravnateljstva odstopil in njegov namestnik g. pl. Ober-eigner došel je 15. oktobra v Šneperk in zaradi te spremembe šolske vodje bilo je vse raz stari red.

Piše pa nadalje g. dopisnik nekaj o dostali preskušnji in klasifikaciji in pravi, da sta g. učitelja na naši šoli bila enostranska — in dala dijaku, ki je „dobro“ (?) odgovarjal „zadostne“ a drugim brez izpraševanja „prav dobre“ rede —

Gospod dopisnik, ste li bili pri izpraševanju? ali iz kakega vira veste, kako se je izpraševalo, odgovarjalo in klasificiralo? Ne potegujte se za g. P. (če njega mislite), kateri ne zasluži, da se zove gozdarski dijak. F. G.

Politični razgled.

„Politik“ piše tudi našim poslancem namenjene besede: Cislajtanizem nij denes nič zdravejši, nič močnejši kakor je bil pred letom, nasproti, prišel je v nekakvo krizo; kdor je iz načela in prepričanja, naj z nemar ne pusti, da se z malimi sredstvi, z omahovanjem in koristolovjem ničesa pravega ne doseže. Samo enotna,

samo politika v velikem štilu more zdanji zmešnjavi konec storiti. Glavni cilj je politični sistem — ne koncesije in reforme.“

Velika razdraženost vlada na Hrvatskem proti naredbi zagrebške finančne direkcije, da davkarski uradi od glasovitega barona Levina Raucha, kateri je 25.000 gld. davkov dolžen, ne smejo davkov eksekutivno izterjavati. Kmetu, ki davkov plačati ne more, prodajo vse, kar ima; barona pa ne dajo na boben, ako davkov plačati neče. Čudna „enakost pred postavo“.

Hrvatska regnikolarna deputacija je enoglasno sprejela od Živkovića (unijonista) izdelan memorandum glede političnih prememb na godbe od l. 1868. O premembi ogersko-hrvatske finančne razmere se še nij izdelala spomenica.

1. novembra je prešel oni del Vojne Krajine, ki Ogorski pripada, v upravo ogerskih civilnih oblasti.

Znani nemški šeptrljah Hans Kudlich, iz katerega bi ustavaki radi naredili velikega svobodnjaka, odgovarja v dunajskem Bismarkovem listu „Deutsche Zeitung“ Francu Palackemu na pismo v „Radhostu“, katero smo tudi mi obširneje prijavili. Kudlich prežveka tu staro hudobno nemško frazo, da so Čehi in Slovani v Avstriji sploh od l. 1848 sem reakciji služili, ter jim očita, da so se hoteli s krono pogajati, da si „morajo stranke prepire med soboj poravnati.“ To odbijajo češki listi, v prvi vrsti „Pokrok“ in „Narodni Listy“. Obá ta največja češka dnevnik izrekata, da so Čehi svobodo zmerom hoteli, ali ne samo nemško, temuč tudi svojo, da Nemci nijso hoteli nikdar pomirjenja s Slovani, ter da naj se baš Nemci iz svoje zgodovine uče, kako so njihovi svobodnjaki in „mučenci za svobodo“ borili se za dinastije nemške. — „Politik“ pak vpraša, odbijaje Kudlichovo surovo-nemško napadanje Slovanov in Palackega: „ali je bil vaš penzionirani dunajski barikadni bojevnik Bach Slovan in politični tovariš Palackega?“

Na Pruskem je velik notranji ropot. Gosposka zbornica nemških junkerjev in fevdalcev nij sprejela nove postave o uravnavi okrajev (Kreisordnung), da si je sam „cesar“ ali kralj želel, da se sprejme. Zbornica je razpuščena. Prusaki zahtevajo, naj se med junkerje pošlje novoimenovanih udov gosposke zbornice. Prusi imajo torej srečno notranji razdor.

Razne stvari.

* (Poslanec g. Karel Rudež) se je svojega mandata kót poslanec „državnega“ zbora odpovedal. — Mi ta korak spoštovanega gospoda Rudeža popolnem odobrujemo ter želimo, da bi ga drugi naši rajhsratovci posnemali.

* (Slovenske advokate) in notarje smo že enkrat opominjali, da bi slovenski uradovali. Na Štajerskem še zdaj sem ter tam vsaj nekoliko

razglasili za znorelega za to, ker je nekaj bolj pameten od drugih, in ima „nove ideje.“

Na konci stoletja se je Rylejev celo upal kritikovati nenravno stanje vsled robstva kmetov v svojem „popotovanji iz Petrograda do Moskve.“ Pa kmalu so mu dali priliko hladiti svojo gorečnost za kmete v ječi. — Krylov je pesnik, ki je se svojimi basnjami budil zavest, risaje v njih narodne in občečloveške slabosti. Čeravno je zelo mehko in rahlo pisaril, politike in sploh bolj raznih občestvenih vprašanj se ogibal ali pa omenjal jih prav rahlo, vendar se mu mora priznati, da je se svojimi v prekrasni ruščini pisanimi basnjami veliko pripomogel, da so začeli opazovati sami sebe in svoje slabosti, ter smijati se nad njimi.

Puškin je v mladosti sicer nekoliko pečal se za svobodo itd., pa potem se je popolnoma udalжил od takih vprašanj v nadoblačne višine čiste estetične krasote. Pisal je sicer roman v stihih, ki je imel biti zrkalo časa, „Onegina“, pa pesnik tu nij segel ravno globoko. Njegov „Onegin“ je

bogat, mlad gospod, raznežen in že v 18. letu vsega sit, šampanjskega vina in štrasburgskih tort in trifelnov, plesalek in vseh žensk sploh. Ta prisitost je dobro narisana, takrat je res gospodovala v višjih petrogradskih krogih, pa Puškin nij vprašal, odkodi je pri tako mladem narodu? In tu bi bil lahko povedal marsikaj o pogubljivem uplivu zatiranja življenja, ki se kolikaj hoče razširiti čez pusto životarenje individualnosti, ki vso svojo silo in energijo dobiva le kot ud delavne človeške družbe. Pa Puškin že po svoji precej površnji omiki in svetskem veselem življenji nij bil ravno sposoben iskati zunajnim prikaznim notrajnih dostikrat skritih razlogov. S tem pa nikakor ne tajimo, da je Puškin kot pesnik skozi in skozi imel in ima blag upliv na bolj omikani del naroda. Za estetično odgojo naroda ima on do sedaj največje zasluge, s katerimi se zasluge nikogar drugega, ko nekoliko Žukovskega, Lermontova, in Belinskega, primerjati ne smejo.

Lermontov je sploh bolj globok od Puškina,

in je silneje budil zavest naroda. Byron je imel nanj sicer velik upliv, a Lermontov za to nij prost posnemalec tega velikana protestanta proti mizeriji našega veka, marí on mu je v rodu po samem svojem značaju in pesniškem darovanji, in torej samostojen. Osočni element se pri njem ne sili tako na prvo mesto ko pri Puškinu, on globoko čuti in prekrasno opisuje žalostno stanje svojega naroda, pri njem ima pojem svobode že veliko širje okrožje in večí zapopadek ko pri Puškinu, on že ne govori o „černi“ (Pöbel), ne hvali se s svojim aristokratskim rodom, kakor je Puškin imel slabost, da je spisal celo knjigo o svojem aristokratskem rodu v duhu nemških baronov sanjarijočih, da človek se začneja z baronom. Njemu so petrogradski saloni zoperni, blesk in šum svetske množice ga ne slepe, žuga ji marí s karajočim stihom:

O kak mne hčetsja smutit, veselost ih,
I dčrsko brósit im v glazá železnyj stih,
Oblityj górečju i zlóstju! (Dalje sl.)

slovenski uraduje. Na Kranjskem skoro nič. Dr. Costo bi se izgovorili, ker ne zna. Kaj pa porečemo, če se nam pripoveduje neverjetna novica, da še naš dr. Mencinger v Kranji samo nemške tožbe dela?

* (Na vseh svetnikov dan) je vrelo po stari čestitljivi navadi vse ljubljansko ljudstvo na pokopališče, kjer smo se spominjali dragih ranjelih. Pevci čitalnice in „Sokoli“ so zapeli pred z venci okinčanimi grobi Vodnika, Čopa in Koritka primerno pesem.

* (Poskušanje samomora.) Avg. U. uradnik pri c. kr. deželni glavni kasi v Ljubljani, zaklal se je sam včeraj. Prenesen je bil v deželno bolnico in upa se, da bode ozdravel. Povod nesrečnemu koraku so privatne stvari.

* (Slikar Janez Šubie) naš rojak v Benetkah je izdelal altarno podobo za Kalvarijo v Purgstalu pri Loki, katero smo videli v atelier-u znanega umetnika g. Volfa v Ljubljani. Ta podoba dokazuje lep talent in priča, da je g. Šubie kratek čas svojega bivanja na klasičnih italijanskih tleh dobro in vestno porabil.

* (Iz Kamne gorice) na Gorenjskem, od koder smo zadnjič omenjali požar, piše se nam še, da je gospod Anton Toman, trgovec v Trstu, poslal 125 goldinarjev županu, da jih razdeli med potrebne pogorelee. Slava temu dobrotniku. Zavarovan je bil samo en posestnik.

* (Izkaz dohodkov podpiralne založbe za slovanske dijake graškega vseučilišča.) G. dr. E. pl. Lehmann, c. k. nadsodn. svet. 5 gld. k glavnici; g. prof. dr. Šubie 5 gld. kot donesek; Fr. Hubad, kand. modrosl. 1 gld.; g. L. Tomanovič, prav. 50 kr.; g. A. Danilov, prav. 1 gld.; g. Simonič, modrosl. 1 gld.; g. Maier, prav. 50 kr.; g. A. Turkuš, modrosl. 1 gld.; g. Fr. Stifter, modrosl. 50 kr.; g. Mohar, zdrav. 1 gld.; g. E. Šavnik, zdrav. 1 gld.; g. Fr. Kocuvan, dkt. zdrav. 1 gld.; g. Anžur, modrosl. 50 kr. — Od prej je doneskov k glavnici 100 gld.; doneskov sploh pa 81 gld. 90 kr.; toraj je sedaj glavnice 105 gld., doneskov pa 95 gld. 90 kr. — Zahvaljuje se srčno oskrbovalni odbor vsem dobrotnikom i prosi še dalje podpore, ker je potreba res velika.

V Gradci 3. novembra 1872.

Prof. dr. Bidermann,
blagajnik.

Prof. dr. Krek,
predsednik.

Fr. Hubad,
tajnik.

* (Nemško gimnazijo v Kočevji) so 2. t. m. tedaj vendar odprli. Celih 15 učencev so baje skupaj spravili. Provizorični direktor je g. B. Knapp, provizorični učitelj phil. cand. gosp. Škaberne.

* (Slovensko gledališče.) Pri zadnji slovenski predstavi, na vseh svetnikov dan, („Mlinar in njegova hči“) je bilo ljubljansko gledališče natlačeno polno. Igralo se je dobro in občinstvo je predstavljatelj glavnih ulog (gospodično Jamnikovo „Marico“, g. Kocelja, mlinarja in g. Šmida „Konrada“) večkrat z živahnim ploskanjem izpozivljalo.

* (Šesta slovenska predstava) dram. društva v deželnem gledališču bo jutri v sredo 6. novembra. Predstavljali se bodo prvokrat dve novi igri: „Dajte mi surko“, šaloigra v 3 dejanjih, češki spisal J. Kolar, poslovenil J. Mohorčič in „Na poroke večer“, spevoigra v 1 dejanji, po nemškem („Beckers Geschichte“) poslovenil J. Mohorčič, godba od A. Conradi-ja. Prihodnja slovenska predstava bode potem v ponedeljek 18. novembra.

* (Na Ljutomerski šoli) je dobil službo g. Blaže Pernišek, nadepoln, v kmetijstvu izurjen potr. učiteljski pripravnik iz goriškega izobraževališča.

(Služba učiteljice) je razpisana na Ljutomerski šoli; plača 480 gl. Terja se slovenski jezik in zmožnost v podučevanju navadnih učnih predmetov ter ženskih del. Prošnje v 4 tednih na okr. šolski svet v Ljutomeru.

* (Ljutomerska okrajna založnica) dobro napreduje. Udob šteje že okolo 300. V 6 tednih prevrgla je 12.000 gld. Ljudstvo ima zaupanje in veselje nad novim zavodom.

(Ljutomerska čitalnica) predstavila bode v nedeljo, 10. t. m. „Mlinar in njegova hči“, žalostno igro v petih aktih. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina 40 kr. Vabijo se gg. družabniki in domoljubi. (Ta dan bode tudi novi čitalniški gostilničar, g. E. Henikman, odprl svojo gostilnico, katero s tem čitalniškim družabnikom in domoljubom našim prav živo priporočamo.) Odbor.

* (Iz junske doline) na Koroškem se v „V.“ piše, da se deželni odbor koroški nič ne ne briga za mostove in ceste na slovenskem Koroškem, ter da prebivalstvo pričakuje pomoči od deželnega zbora. — Mislimo, da je od nemških prusakov Slovencu zastoj kaj pričakovati.

* (Dr. Miklošič), slavni naš rojak, se je bil odpovedal vodstvu pri komisijah za izpraševanje proforskih kandidatov. Minister uka ga je preprosil, da še ostane predsednik komisijam, kar bodo vsi kandidati z veseljem čuli.

* (Hudoben napad.) V nedeljo večer 27. okt. je prišel v štacuno na starem trgu v Gorici, kjer prodaja pekinja vdova K. kruh, nje svak, Mikl. Milanovič, vzame jej dolgi nož, s katerim se kruh reže, in začne jo mahati po glavi. Ubil bi jo bil, ko ne bi je bili ljudje rešili. Sreča, da rane niso nevarne. In ta človek je užival veliko dobrot od svakinje! — Napadnik se je potem sam predstavil policiji.

* (Velikansk orel) je bil v Lomu na Goriškem, kakor se „Gl.“ poroča od tam, 8 dni staro, kakih 6—7 funtov tehtajoče jagnje na paši zgrabil in se vzdignil z njim od zemlje naprej v zračne višine. Toda, kakor se v življenji večkrat žalostnim dogodkom kaj smešnega pridruži, tako tudi tukaj. Roparskemu orlu ki je z jagnjetom v krempljih že morda iz višave doli iskal si kraja, kjer bi v miru svoj plen požreti mogel, pridruži se kmalu tovariš, ki mu je tudi jagnje dišalo, in zdaj nastane med orloma hud dvoboj v zraku. Izid tega boja je bil, da med tem, ko sta se orla za jagnje ravsala in trgala, se jima ono iz krempljev sname in na tla pade. Kmet, ki je bil blizu in vse to gledal, priteče, jagnje pobere (dasiravno nekoliko v strahu, da bi se orla zdaj njega ne lotila, ker sta mu tudi res srdito okoli glave krožila), je potem odere in speče. Dober mu tek!

* (Iz Istre) piše se tržaškemu listu „Naša Sloga“ tako-le: „Jesu li možda Slovenci u Istri i Goričkoj u boljih okolnostih, nego li mi (isterski) Hrvati? Al ipak ni iz daleka nečinimo mi onoga, što čine oni, da obezbiede svoju narodnost. Gdje su nama tolike Čitaonice i društva, što ih oni tu imadu? Mi Hrvati imademo u Istri jedino svoje glasilo „Našu Slogu“, nu svedjedno nepodupiramo ga onako, kao što Slovenci svoje novine. S materijalne strane imat će mislim „Naša Sloga“ dostatne u Istri podpore, al bi joj se htjelo malo više duševne. A u tom ide krivnja našim domorodcem, koji se uztežu ma samo kadkad primit pero u ruke, pa iznašat na vidjelo i liečit rane našega zanemarenoga puka. Ta zašto je štampa? Ta zašto nam devetnaesti viek tako gromovito ne prestance viče: prosvjeta, prosvjeta! dajte svjetlo.“

* (Banka „Slovenija“.) Pišejo nam: „Iz mesečnega izkaza, končanega 31. oktobra t. l., katerega objavlja ta zavod, povzamemo naslednje zanimive date: Do imenovanega dne se je namreč izdelalo 505 polie. Neposredna zavarovanja so obsegala predmete za 905.895 gold. vrednosti, retrocedirana pa za 598.244 gold. vkup tedaj za 1.504.139 gold. Čista premija iznaša 13.257 gld. 2 kr., storno 161 gold. 16 kr., pozavarovanje 2975 gold. 16 kr. Prvi požar je zadel banko „Slovenija“ dne 23. oktobra t. l. v Belem gradu; pogorela je namreč neka mala štacuna, in iznaša dotična škoda 250 gold. —

* (Banka „Slovenija“) ima nad vrati svoje podružnice v Trstu komaj vidno slovensko

firno, za to pa paradira na oglu hiše, v katerej so prostori bankine podružnice velik, vsakega, ki memo gre, v oči bodeč laški napis. Tako se nam piše iz Trsta s pristavkom, da prav za to, ker se banka „Slovenija“ v Trstu sramuje zaznamovati svoje prostornosti s slovenskim napisom, mnogi slovenski trgovci in posestniki nečejo jej prijatelji biti.

Gospodarske stvari.

Pri III. kongresu svilorejcev.

ki je bil 16.—18. septembra v Roveredu, udeležil se je tudi tajnik prvega kranjskega svilnega društva v Metliki gospod J. Pohlin in je o kongresu podal imenovanemu društvu sporočilo, katerega glavne misli so te-le: Kongres je bil obiskovan od 300 zastopnikov raznih dežel, narodov in društev. Minister poljedelstva Chlumecky je osobno kongres odprl in gosp. Pohlin je nazočnost ministrovo porabil v to, da je priporočil kranjsko svilorejstvo njegovi skrbi, na kar je g. Chlumecky obljubil, da bode na želje južnih dežel vedno se rad oziral glede svilorejstva.

Za iztrebljenje boleznih pri svilnih gosencih je kongres kot radikalni pomoček spoznal grainiranje v celicah, ki je v Italiji in na Tirolskem že uvedeno z izvrstnim vspehom. Da se pa grainiranje v celicah bolj razširi, izbral je kongres posebno komisijo iz profesorjev Cornalia, Haberlandt, Verson, Maillot in Susani, kateri imajo ustanoviti strokovni časopis za svilorejo in po njem delovati za narejanje mikroskopičnih naprav. Skleneno je bilo v vsaki svilorejski provinci mikroskopični nauk uvesti in mikroskope razdeljevati, učence na že obstoječe mikroskopične naprave pošiljati in samo skušene celne graine rabiti.

Na Kranjskem se je sviloreja stoprv pred malimi leti začela ob času najhuje epidemije med svilnimi gosencami in vendar se kaže, ako se kopenski pridelki v Vipavi, na Notranjskem in Gorenjskem za merilo vzemó, da Istrija in Dalmacija, ki ste pred kakimi 25 leti svilorejstvo začeli, niste mnogo dalje prišli, in Kranjska bi sosedne dežele v svilorejstvu kmalu došla, ako bi vlada jej podporo naklonila. Cislajtanska vlada po mnenji g. Pohlina svilorejstvo manj podpira nego ogerska, ki je dala svilorejskemu vodstvu v Szegzardu 75.000 gld. kot glavnico za nakupovanje kokonov, tako da je letos v Szegzardu 20 motovil motalo in 25 deklet s 25 mikroskopi grainiralo.

V povzdigo svilorejstva v Metliki in na Kranjskem, pravi g. Pohlin, so potrebni: 1. izgleden prostor s času primernimi pripravami in instrumenti; 2. dva mikroskopa za svilno društvo v Metliki in dva za enega učitelja v vipavski dolini in za enega učitelja na Gorenjskem. 3. Enaka letna denarna podpora kakor jo uživa severno Češko v zadnjem času. 4. Pomoč za poslanje izvedenih svilorejcev in učencev v poduk o motovilih in o grainiranju v Gorico ali v Szegzard. 5. Še v tem letu denarna pomoč, da se more murbeno drevje, katere je graščak Šušflaj metliškemu svilnemu društvu podaril, presaditi.

Prihodnji svilorejski kongres bode v Montpellier-u na Francoskem.

Poslano.

Zahvala!

Gospoda žavskega trga v celjski okolici je pri svojih družbenih zabavah pridobila za tukajšnjo ljudsko šolo 100 gld. a. v. ter mi izročila jih v ta namen, da nakupim za nje potrebnih učil. Pri srčno se zahvaljujem vsem gg. blagodarnikom, ter slav. kraj. šol. svetovalstvu za bogati dar v svojem, ter v imenu blage šolske mladine.

Ljudska šola v Žaveu dne 3. listopada 1872.

France Vučnik, učitelj.

Delniško društvo „Národna tiskarna“ v Ljubljani.

VII. izkaz o vplačilih na delnice
„Národne tiskarne“.

(I. izkaz je v št. 42. in 43., II. v št. 64., III. v št. 75., IV. v št. 90., V. v št. 102., VI. v št. 116. [in 117.] letošnjega tečaja.)

Do konca tega meseca vplačali so na svoje delnice:

A. Vse.

Gospod Arcé Rajko v Ljubljani.
„ Blaž Franjo na Rieki.
„ dr. Bizjak Josip v Trstu.
Gospá Čepón Marija v Ljubljani.
Gospod Dolence Viktor v Gorici.
„ Debevec Janez v Kamniku.
„ Francelj Bartol v Varaždinu.
„ Gradišnik Luka na Vranskem.
„ Guttman Milan v Ljubljani.
„ Jeras Josip, v Osieku.
„ dr. Janežič Valentin v Celoveu.
„ dr. Križan Josip v Varaždinu.
„ Kreč Matej v Ljubljani.
„ Kobal Peter na Sedli.
„ Kapus Franjo v Celji.
Gospá Kirovič Sôfija v Varaždinu.
Gospod Kalister Franjo v Trstu (v novič).
„ Kocijančič Andrej v Podgori.
„ dr. Kočevár Štefan v Celji.
„ Lipold Marko v Lješah.
„ Mazek Anton v Šmarji.
„ Novak Edmund v Šmarji.
„ Navratil Anton v Metliki.
„ Pavalec Jurij v Čmureku.
„ dr. Prus Anton na Dunaji.
„ Pirc Matej v Kranji.
„ Pajk Janko v Mariboru.
„ Pletršnik Makso v Ljubljani.
„ Pernavsl Štefan v Kamnici.
Gospá Prevec Marija v Kranji.
Gospod Raič Božidar pri sv. Barbari.
„ Repič Franjo v Kastvu.
„ dr. Rausch Franjo v Mariboru.
„ dr. Srebre Gvidon v Brežicah.
„ Sevník Vinko v Varaždinu.
„ Skočir Avguštin v Umagi.
„ Šnabl Gregor v Ziljski Bistrici.
„ Šinko Božidar v Mariboru.
„ Širca Ernest v Žavcu.
„ Tanšek Ivan v Brežicah.
„ dr. Vojska Andrej v Rudolfovem.

Gospod dr. Vošnjak Josip v Ljubljani.
„ dr. Valenta Alojzij v Ljubljani.
„ Vodušek Matej v Gorici.
„ Vales Marko v Renčah.
„ Vigele Ferdo v Ziljski Bistrici.
„ Žuža Ivan v Grižah.
„ dr. Župančič Franjo v Varaždinu.

B. Tri obroke.

Gospod Mohar Martin v Rudolfovem.

C. Prvi obrok.

Gospod Supan Josip V. v Celoveu.

Tisti p. n. delničarji, kateri so zaostali s svojimi vplačili, naj blagovolé skoro poslati novce.

V Ljubljani 31. dan oktobra 1872.

Peter Grasselli,
blagajnik delniškega društva
„Národna tiskarna“.

Deželno gledališče v Ljubljani.

Jutri v sredo 6. oktobra 1872.

Prvikrat:

Dajte mi surko!

Šaloigra v 3 dejanjih, češki spisal J. Kolar, poslovenil J. Mohorčič.

Potem prvikrat:

Na poroke večer.

Spevoigra v 1 dejanji, po nemškem „Beckers Geschichte“ poslovenil J. Mohorčič, godba od A. Conradi-ja.

Listnica opravištvá. Gosp. dr. F. R. v T. Dobili.
— G. dr. Fr. Ž. Vaš inserat velja 2 gld. 22 kr.

Dunajska borsa 4. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	65 gld. 60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	69 „ 50 „
1860 drž. posojilo	102 „ — „
Akcijske narodne banke	98 „ 54 „
London	106 „ 40 „
Kreditne akcije	330 „ 10 „
Napol.	8 „ 54 „
C. k. cekini	5 „ 10 „
Srebro	105 „ 75 „

Teoretično in praktično izurjen

želi svojo službo premeniti.

(227—1)

Pisma opravištvu „Sl. Naroda“.

Oznaniło.

V deželno tablo zapisana graščina **Poganik** na Dolenjskem, med železniškima postajama Litijo in Kresnicami ob južni železnici ležeča, bode se iz proste roke po potu licitacije 11. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne prodala. Prodajanje se bode godilo pri vis. c. kr. deželni sodnji v Ljubljani, kjer se tudi pogoji za licitacijo v navadnih uradnih urah lahko poizvedó.

Graščina se bode pri tej prodaji samo za ali nad cenilno vrednost 17.647 gld. oddala. (225—1)

Franc Žizek,

doktor vsega zdravoslovja, operateur itd.,
stanuje (226—1)
v Gradci, Malfredygasse Nr. 4.
Ordinira od 8.—9. in od 3.—4. ure.

Po spričevanju gospoda profesorja Oppolzerja, rektor magnif. in profesor na c. k. kliniki na Dunaji je

anatherinova ustna voda

od dr. J. G. Popp-a, c. k. dvornega zdravnika za zobe, na Dunaji, mesto, Bognergasse Nro. 2, eden najboljših pomočkov za

ohranjenje zob

in se od njega, kakor od mnogoštevilnih drugih zdravnikov, za

zobne in ustne bolezni

gostokrat naroča.

Cena goldinarjev 1.40 a. v. steklenica.

Dr. J. G. Popp-a

vegetabilichen prah za zobe.

Ta očisti zobe tako, da se po vsakodnevni rabi ne samo navadno tako sitni zobni kamen odpravi, temveč tudi glazura zob vedno bolj bela in nežna postaja.

Cena za škatljo 63 kr. a. v.

Zaloga:

v Mariboru v Bankarjevi lekarnici, pri g. A. W. Königa, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Crisperju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Landsbergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichenbergu pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Leibnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgoni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežicah J. Schniderschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kislivodi v lekarni; Stainz V. Timonschek, lek.; Sl. Bistrei J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Podčetrtek Vasulik lek. Varaždinu A. Halter, lek. Deperis lekar v Ipavi. (5—5)

Govin & Sohn v Manchestru.

Dežni plašči.

Potovalcem, gospodarjem ali železniškim uradnikom in sploh vsem tistim, ki so dežu izpostavljeni, priporočamo se prav angleški **dežni plašč**, is novozbojšanega, nerazdriljivega, nepremočljivega blaga. Ti plašči presegajo v eleganci in trpečnosti vse druge do zdaj izdelovane. Opozoriti se mora, da so ti brez vsega šiva, torej niso popravljani podvrženi, in so tako narejeni, da se dajo tu di pri lepem vremenu na drugi strani kot elegantna vrkna suknja rabiti.
1 kos v navadni velikosti 42 palcev dolg velja 10 gld.
vsaka daljša 2 palca velja 1 gld. več.
Kapuce veljajo kos 1 gld.

Glavna Zaloga fabrike Govin & Sohn
v Manchestru.

Luč Luč Luč
lepa dobra cena.

Najnovejša petrolejske varnostne svetilnice z najboljšim konstruiranim metuljevim branim lučnikom (1 plamen daje 6 svečih luči), neprepirno najlepša svečava in vendar 50 percentov prihrabe proti vsakemu drugemu svetlu. Da se ne bi bilo bati konkurence, so cene neslišano nizko postavljene. Za najboljšo kvaliteto se garantira.
1 kuhinjska svetilnica s steklom in steklom (doht) vred kr. 45, 60.
1 kuhinjska, stenska ali viseča svetilnica, kompletna kr. 85, gld. 1.20, 1.80.
1 čedna sobanska svetilnica, celo kompletna gld. 1, 1.20, 1.50, 1.80.
1 najlepše opravne svetilnice, bogato dekorirana, superfin gld. 4, 5, 6, 8, 10.
1 salonska svetilnica za studiranje ali delo za zastorom gld. 1, 1.50, 2.
1 stenska svetilnica za hleve, prednje sobe itd. kr. 90, gld. 120.
1 viseča svetilnica
1 fabrike, delavice, poslovnice gld. 2, 2.50, 3.50.
1 obednice s skripeem, prečna gld. 5, 8.
1 najfinjša sorta, bron pozlačen gld. 15, 20, 25.
1 svetilnic se razumevajo kompletno s steklom in steklom vred.
1 svetilnični zastor, majhen, srednje fin kr. 5, fin kr. 10, najfinjši kr. 15.
1 svetilnični zastor, srednje velik, srednje fin kr. 25, fin kr. 35, najfinjši kr. 45.
1 vateš svetilničnega stena kr. 4, 6, 8.
1 skarje za svetilnico, jeklo kr. 25.
1 zastorodržec (branič, da zastor ne zgori) kr. 5.
1 cilindričanec (brani, da steklo no poči) kr. 10.
1 mehničen cilindričanec kr. 20.
1 podstava za svetilnico, najlepša kr. 20, 30.
1 svetilnica čepica, v najlepših oblikah kr. 15, 25, 35.
1 skripec za viseče svetilnice gld. 1.40, 1.80, 2.20.
1 steklen cilindar kr. 4, 5, 6.
1 steklena krogla kr. 20, 25, 30.
1 plehasta posoda za 1 funt petroleja kr. 30, za 2 funta 50 kr.

(185—11)

A. Friedmann,
Dunaj, Praterstrasse 36, parterre & 1. nadstropje.

Luč lepa

brez zdravila

Na prsiah in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašnih slučajih radikalno ozdravljajo brez zdravila.

Po natančnem popisu boleznih pove pisмено več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pisnu priloži.

brez zdravila

(162—18)